

7-2
Drama català entre actes

y en vers

original

de

1
A VALL DE LLÀ GRIMAS.

1122

Pere Castaner y Casanovas.

Acte 1.^r

2
A

APR 17

1877

1877

✓

✓

✓

LA VALL DE LLÀGRIMAS.

Drama català en tres actes y

en vers

original

de

Pere Castañer y Casanovas.

1882.

LA VALL DE L'AGRINIA

3
Personatges

=

Margarida.

Maria -

Josep!

Sr. Miquel

Federico

Procurador

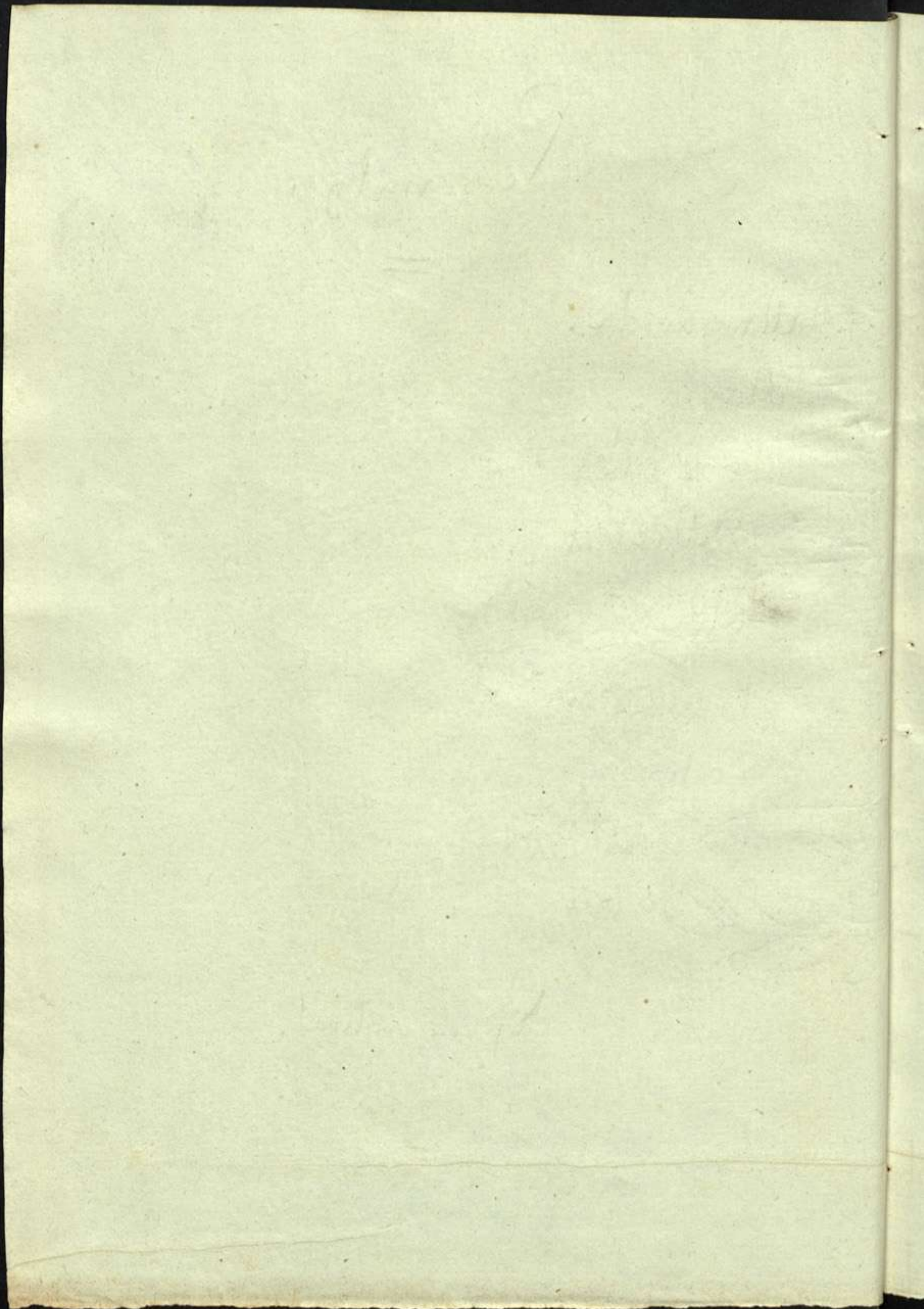
Doctor

Vu viat

in mosio

Epoca actual.

=

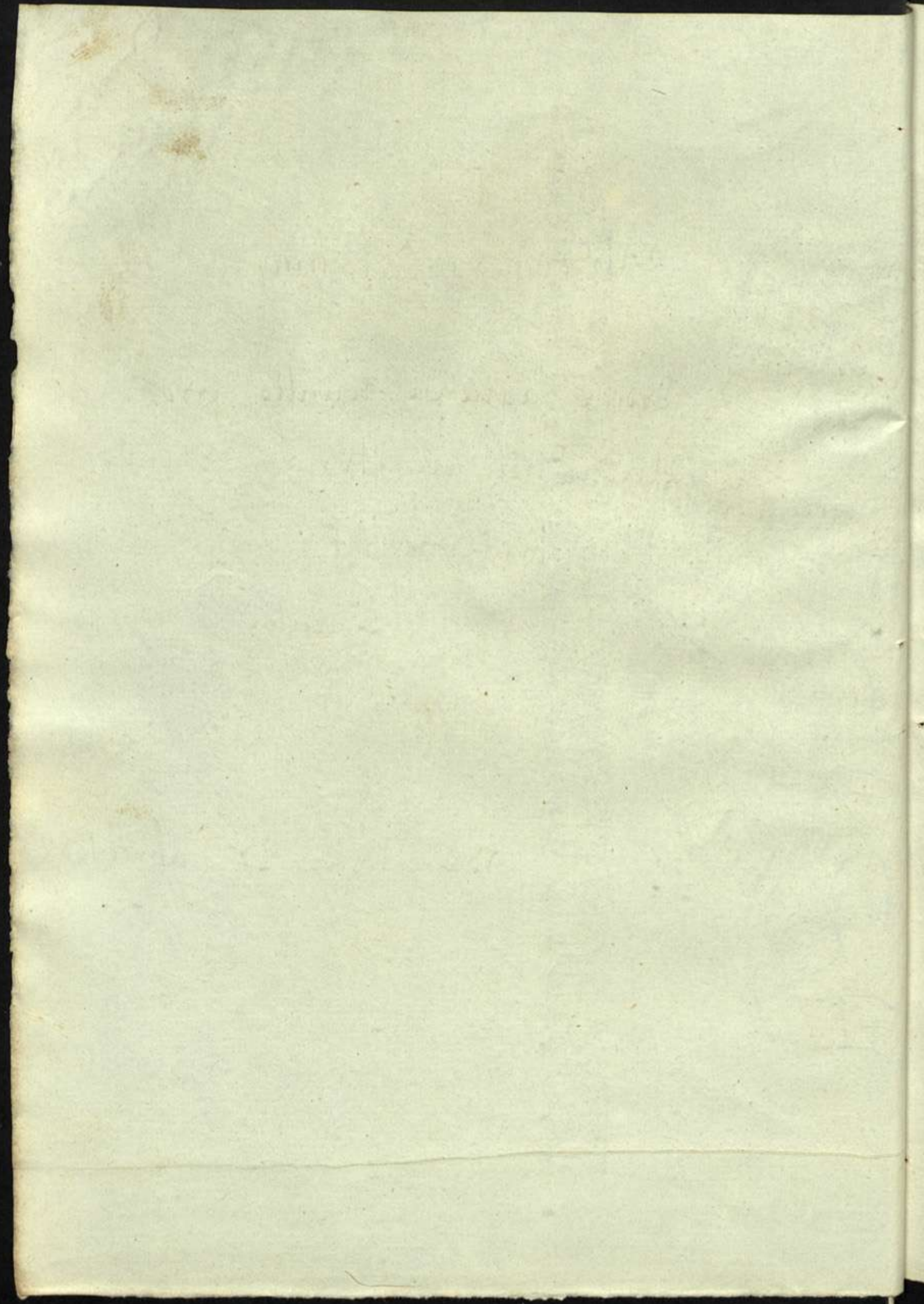
4

Als obrers catalans

Dedica aqueixa senzilla pro-
duccio' en mostra de admira-
cio y fraternitat

L' autor

Barcelona 28 d' abril 1882.

5

Acte primer.

Modestissima habitació ab por-
ta lateral, y una al foro. Jun-
t a la paret del foro una taula
de fusta blanca sobre d'ella un
estant de la mateixa fusta,
ab uns quant, llibres vells,
botellas y una palmaria,
al moseni un vetlladi de
fusta pintada, cadiras etc.

=

Escena 1^a

Margarida - Maria
y Manel.

Al alçar-se'l teló Maria esta assentada prop del vetllador cusint roba blanca. La mare esta a son costat fent nitja y manel al altre costat ab un llibre obert sobre'ls genolls pero sense llegir. Aipis que s'ha alsat lo teló figura que Maria esta envalonant ab ven i baiya ab mare mentre li arregla una.

Ma. Manel, pots llegir quau vulgus⁶
que ja t'esteim escoltant

Marg. Hont evau?

Ma. No se'n recorda?

Marg. No, com t'inch tant que
pensar, pero segueix, tot llegint
ja ni anira recordant.

Mar. Llegeix, llegeix.

Ma. Donchs llegeixo.

"Mentre lo bon menestral
preu de mortal agonia
congoixos y delirant
contava'l temps que faltava
per fini'l plasso donat
per l'adust procurador;

mentre los seus fills plorant
desesperats rodejaban
son coll demanantli pa'
que donantshi no podia,
un angel de caritat
en la trita cambra entrava
y amb tal cuadro pre d'englay
socorria sa desgracia
y al lliurarlo de sos mals
los hi tornava la vida
que anavan perdent per greus

(interrompent)

- D'ayó se'n dituen cors nobles!

Mar. Quins sentiments me's honrats!

Marg.

(ab to sentenciis)

3

Donde fore si n'hi haiguessin

pero per lo nostre mal

com me v'á me encassem

Ma. No mare, tampoch no estant
com vorté creu.

Mary. Ay fill meu!

tu encara en los teus curts anys,

no t'has trobat cap vegada

com jo molti cops ni tu trobat

Desengat ara y sempre

lo ser pobre es lo gran mal;

puig los nus perquè no teneu

altres per se acaudalat.

sempre ai ne l pobre abandonau

en manys de la adversitat

Ma. Perdoni, pero in sembla
que son modo de pensar
si be euclou vritat argas
ei bastant exajerat

Marg. tant de bo que fos com diu.

Mar. Be mare, de tot hi liavia

Ma. Yo en molt, llibres---

Marg. Si en historiar

tot sovint ho trobaran
pintor pinta lo que quiere
sigui o no sigui vritat
Com que molti que la escriuen
tambi estan necessitat,
se la van de inventar tota
per menja un bossi de pa.

Ma Donchs jo crech que los que
 escribuen
 d' aquest llibre o semblants
 no li treuen de la inventiva
 ni de un caletre trivial
 sino qui en ells recopilau
 lo estudis practicat,
 en lo difunt caracter
 que presenta l'cor huma.
 Puig aqueix si be ab frequencia
 corrupt y depravat
 tant sols abruga vilera,
 y cini me repugnant.
 en cambi en molts altres casos
 s' mostra expansiu y franch.

y guardador dels meus nobles
sentiments d' humanitat.

Marg.

De, serà tot lo que vulguis
pujo ab tot. —

Fe.

(entran)

que Deu los guard!

Escena

los mateiros y federico.

Fe.

Com ho passau?

(saluant a tot y després
i assenta al costat de
Maviã.

Man.

De, y voste.

Jes. Per ave seus novelat

Man. Ya et tiudre bantant guanyat

Jes. ~~■~~ (a Maria)
Y tu?

Man. Yo passant també

Marg. Y donchs, que in conta de bó?

Jes. Poca cosa, tot lo vell
segueix, seus que gran tropell
li causa la innovació

Man. No comprendi aqueixa calma,
que de temps se observant
molti treball, se van plegant
ya la causa qui així encalma
no se tracta d'evitar:

cada dia esteu pitjor,

y en tant lo treballador
que del jornal deu menjar;
se causa y se desespera,
al nota aqueixa fredó,
puig veu que sa situació
un non interei siquera

Marg. Y que vols ferli, paciència.

Mam. Paciència, paraula cruel
que in fa ayura amarga fel
baix lo vel de la prudència.

(Mentre Manuel recita

la versió Federico formant

grupo apart ab Maria

esta evolucionant ab

ella ab un baix.)

Ma.

(apant a federico)

Per Deu no in fassin glativ
; quant t' he deipat d'etimar?
May, may lo mateip amor
sempre ha sentit lo cor meu;
t' ho juro devant de Deu

Mari.

(ap a federico)

Mira que si qui ets traidor
Deu tambè t' castigava

Fed. (Certai conversada?

Mar.

Si.

Fed. Dubtarai ja mer de mi?

Mar. Sent aipiu no in puch dubtar

Maria y federico segueixen sa conversacio ab

un baiça)

Marg.

Aquesta tarda ha vingut
a cobrar el procurador
i li explicat la situació
y per fi logrà veure que
que fins demà si esperes
que tot se li pagaria,
curt es lo plaso d' un dia
pero ja es un respir mes.
avuy arivè a cobrar
la feyna de ta germana,
En Joseph una semana
endevant demanava;
y mirarem tot reunit
de pagar al procurador
si tu prompte t' potsar bé.

de ton formal lo profit
pot ayūda us, y si bi.
adelantar lo atrassat
es cortoi ab voluntat
y paciencia se pot fer.

Ma.

(a Maria)

Ohi. pot contar que per mi
lo bon opit no's perdrà
puig me fa desesperà
lo triidrem d'etar aipè
inutil, quan tanta falta
veig qui eta fent lo meu bras.
Res. paciencia, que hi farai.

Marg.

Res.

(a Maria)

no se perquè t sobresaltan
aqueix temor, tu ja sabs bé
que el que busco es la bellesa
del cor y no la riquesa
que per mi cap mèrit te
jo busco en tu el ver amor
no l'interès material
qui exteriori mèrits sols val
y que jamay parla al cor.

Mar.

(a Federico)

Mei tots no pensan com tu
los mees al poble escarneixen
obrigo aquells que no coneixen
que no es tot or lo que t'hi.

Jo.

Mar.

12
Per desgracia son lo mes
y per desgracia -l teu tio.

Jes.

No ho crech, mes si com confio
dat lo còs no resultei.
aqueixa dificultat
diñtre de poch venceria,
tant prompte arriben lo dia
eu que fos major d'edat.

Per pò estigan desencausada
y desvançis ta quimera,
que d'una ò d'altre manera.

Mar.

tingui ja la té acabada
quant vulgui la pot tornar.

(per lo feyns que li entrega)

Marg.

(prenent la fuyra)

tot seguit me n'hi arive.

Mira mentres no hi serve
dona una vista al sopar.

quin hora ja deu ser ave?

Jes. La viuit encara no han tocat.

Marg. Donchs arregla'l sopa l'aviat
que prompte vindra ton pare.
fin mes tant.

Jes.

Alta des pres.

Escena 3^a

Los matejos mena Margarida

Jes.

Ya sabo ma resolucio.

Mar De, la d'ara si, pero - -

13

si com, creu no resultei
al veure't abandonat
y aborrit per las familias,
tambè temut per honilia
uirtè a ma voluntat;
me darian al olvit,
ton jurament romperia
y ja ni t recordarian
ni de que naqueri exilit.

Deu fassi no viugui t cas
que confirmi t meu temor,
puig, si rè, lo nostre amor

Des. perquè ferma en tal estât?

Mar. parlo per la experiència

que ab los casos que enumera
a la millor consellera,

y ab ella fundo ma creencia,

fo. Es dir que dubtar de mi?

y veient me un hom vulgar
esperas sols del estrar

que cumplacei 'l que 't juri?

no ni explico tal temensa

Mar Los pobres sempre temem,

y es qui a tot hora in veiem

la fatalitat propensa.

pero poch es un temor

menos de temor no passi,

cuyda donchs que no's propassi

y i estingira en mon cor.

Fed. Que si ho farè, si, Maria
 mira si, propassarà
 que prompte se compondrà
 la teva sort ab la nua.

Mar. ; te plan aigir?
 Oh! si, si.
 Ohy Deu, no he pensat encare
 ab l'encarred de la mare,
 al moment torno à se aquí.

(seu ve)

Escena 1^a
 Federico, Mariel.

(legint)

Yes.

Amigo, per la aficio
que per la lectura i per
ben facilmente se comprenti
qui aqueix llibre ha d'esser bo.

Man.

Si efectivament ho es.

Yes.

Y com esta titolat?

Man.

L' angel de la llibertat.

Yes.

Don titol, y lo darrer?

Man.

Correspont a titol tal

puig ab raigo exacte y ben
posa molt be y del mal.

fent ressaltà en lo primer
la virtut y la noblesa

mentres repugnant baixera
descobreix en lo darrer.

à mes mostra clarament ¹⁵
que moltes de societats
y asilos, que hi hà fundats,
per socorre al indigent
no compleixen la missió
que lo públich los confia
y ab casos que cada dia
passan fuda tal ratio
donant per causa d'ey mal
lo que en la beneficencia
predomini la influencia
que per los mes es fatal.
Puig crea parcialitat
y sent sos actes concrets
als uns deipa satisfets

y als altres abandonats
per nos no pot ser dolent

tractant terra tant estra.

Ma. Cà, de dolent no in te rei.

Si Miquel

(entrant)

Deu guardi à la bona gent.

Escena 5^a

Los mateiros, Sr. Miquel.

Ma. Deu lo guard, que diu de bo?

Miq. Per ara tot es dolent

y vortè D. Federico?

(saludant los)

Fe. Ja ho ven passant com podiem
Mi Mes val auri.

(a Manuel)

Y la fevida?
com te va?

Ma. Sembla que be
; y donchs que in conta de nou!

Mi. Ay noy molt poch y dolent
Molt gent va per la rambla
passejantse seus que fer,
molta fam, molta miseria
y molt poca gent de be.
Ara mateix es un fantich
si anem aripis, viudra temps
que las personas honradas

no podran sorti al carri
toti los dias plegau fabricas,
quedantse los jornaleros
seus treball y sense quarters
que 's del, mal, lo mes dolent
y entre tant viva la pepa
se va donant temps al temps,
molti 's estant morint de gana
y per po tan tranquillet

Man. Pero quin medi los queda?

Mig. Lo que sobre son remeyo.

pero lo mes acceptable

per lo sensill. y lo breu

es armar una grescota

17
y cada un se fa'ls seus.

Ma. Ah! no, això es abominable
y en lloch d'esser un reney
fora una taca d'oprobri
que cauia en los obrers
y tot los fill de la terra
en tocant l' honra, estimen
aqueixa, mes que a la vida.

Miq.

(ab torna)

Ode, no't posin tant encis,
com tu en aqueix cas no't trovas
per pò es, qui aixis, ho preus.

Man. Si que també ho sostindria
encare que ni hi trovés.

Que li scrubla federico?

fed. Que te molta ralis vorti.

Mi. Doncu à mon modo de veure
lo millò canni es aqueip,
tot lo demèi son m romanson

Mar. Deu lo quant penyò Miquel.

Esca 6^a

In mateira y Maria

Mi. Hola! que tal, Marieta?

Mar. Ya ho veu, passant y adorant.

Mi. Còpni ho diu 'l refran

tu sempre tant trempadeta!

Mar. Si per ave gracià a Deu!

no me m puch del tot queixar.

Fed. Ya has arreglat lo sopar?

Mar. Si.

Federico y Maria segueixen
cunant.

Miq. Donchs si, l' sistema meu
es lo mei breu y millor
per resoldre aqueix conflicte.
y no hi veig jo tal delict
en un medi salvador.
o si no a la proa esteu
si tal com t' he dit no fan
sols pitjorar lo gravau
y passi'l temps y ho veurem.

Mand. Prou hi haura medis millors

Mi.

per resoldre aqueix problema,
ja de molts pensadors tema,
Refiat dels pensadors.

No obstant y aixo, jo voldria
que s'arreglés seu desordre
puig que socu amic del ordre
y m'agrada la armonia
pero com la situació
ja mei mal no pot estar
no puch ni dech impugnar
aqueixa resolucio.

(pauses)

Manel pensatiu Pr Miquel
observant a Maria y
en federico qui estan di-

trèti ab la conversacio.

J.lli. (ab Manuel)

vaja, sembla que va be
ton cuyat ab la Marieta!
Es dir que ja es cosa feta?
quan se pasan?

Ma. Oh! no ho se.

Mig. no t'assin lo desentei.
qui sabra si no ho sabo tu.

Manl. (ab lo mateix to)

Lo crech que no ho sab niugui.

Mig. per quant de temps i han promei?

Ma. Lo temps no esta pas ficrat.
ell es piot de carrera
quant l'acabi.

Miq.

La te enrrera!

Ma.

Legom ell ja acaba aviat.

Feder.

(Despedinte de Maria)

Bueno donchs, narta demà.

Mar.

Si Deu vol.

Fed.

Adieu.

Mar.

Adieu!

Fed.

Tant de gust.

(a Miquel)

Mi.

Lo gust es meu.

Fed.

Passio bi.

(saludo general y seu vè)

Miq..

Deso la mà

Mar.

(a Miquel)

Ab son permès.

Miq.

tu ets molt d'enyà ²⁰
per mi no t'atorbi pas.

Escena 7^a

Mauel y Miquel.

Miq. Escolta moy, y'l teu pare?

Mau no ha vingut y es ben estrany,
puig a las set sempre plega,
y ja son las vuyt y un quart.

Miq. Haurà tingut tal vegada
mes que fer.

Mau

Algo serà

Miq. y que tal - y la ferida?

podrà prompte anà al treball?
Ma no tant prompte com voldria
puig ja vostè molt be saps
que son molt caras las curas
d'aqueixas enfermetats,
y encara son mes sensibles
del que viu de nutrit jornal
y no conta ab altres medis

Miq

Nes paciència que li farà?
apoch apoch tot se logra

Man.

pero'l temps passa volant
y se dura aixo en un pobre

ja no se'n pot refer may.

Miq.

Bà, bà, bà, no t'hi amolinis.

21

que tampoch res ne treurais
y si may nu cas venia
sols deus fer que demanar.
Me De molt bon cor li aprecio
cipa proba d'amitat
-mer no crech qui cipca arribi
Mig Y si arribava ja ho sabs.

Escena 8^a

Diti, Margarida

Marg. Deu lo quart, que diu de bo?

Mig. Ya ho pot veure Margarida.

Marg. Y la familia?

Mig

Aixerida.

Mar.

(a' Manuel)

Ha viügut ton pare?

No

Ma

May.

Qui es estrany!

Mig

Ca, haurà sigut

alguna feyria d'urgencia

que sols per sa conveniencia

l'anyo acabar he volgut

tots los anyos fan igual

sempre del obrè exigien.

pero ayo no ho reconeixen

quan son a pagar el jornal.

May.

y paciencia, qui hem de fer

si estem en temps tant dolent?

que del ofici ni hi ha a' cent

22

que's passejan sens que fer.

y que's conforman ab tot

mentres pugnin treballar;

qui te pa lo deu guardar

sens queixarse ni di un mot.

Puig er dit por qui bi o mal

ab sa subor pot guanyar

tant sols sigui per menjar

ab un raquitich jornal.

per po'ls amos que conceixen

de l'obrer la situació,

sens cap consideració

com mer va mer epigippu.

Miq. Per pò lo qu'he dit fà podè
lo millò es encendre l'erca
y armar una bona gresca.
jo al menos d'eip pensar sols
y es com sols pot millorar
la sort del trevallador
ni no de mal en pitjor
de cada dia arriua.

Mang. Oh! no diguì aixo per deu
tot lo extrem son fatal,
y apitjoran mes los mal,
tinguì cada un lo seu
y arreglin ab pau y unió
las cosas que mes convenen.

parlant los homes s'entenen
y s'posan a la ratió.

Ma. es lo que jo he dit t'antubi,
lo nullo es obra ab prudencia
sens fer us de la violencia.

Mig. Abipiu may se logra ri

Ma. Abipiu se pot lograr tot.

Mig. De, be, a la prova esteiu
veurém a que arribarém
si no hi ha un bon ebalot.

Mag. Maria.

(cridantla)

Mar. Que mana mare?

Mar. Com esteiu de lo sopar?

Mar. Ja l'est un bon rato fa.

pero com tardava i pare
li he hagut de treure del foc.

Y que porta del taller?

May. Fe, no mes qui aixo per fer?

Mar. Ay, aixo? si qui es ben poch.

no ni li ha d'anar a busca mes?

May. que jo sapiga, per ave. —

Mar De, que no diu de veras, mare!

May. Tant de bo no li diguis.

Mar Es dir que?

May Com ha passat

la fuga de temporada

fin que vingui altre vegada

ja's pot ben dir qui hem plegat.

Mar. Donchs no ho entendi, ell tenen²⁴
treball a tot temps del any
y are... se m fa molt estrany.

Marg. Es que ls temps venen com venen.
Si entessim en temps normal
lo treball no faltaria,
pero, com de cada dia
la cosa esta mes fatal,
la venta va mancabant,
los negocis, de caygnent,
aquells que tenen perden
y los pobles gemegant
tot hom toca ls resultat

hanta l, que de venta viuen
Mi. Ca, no ho cregui, ell se n viuen

d'aqueixas calamitats.

Mar. Y donchs mare, que farem?

Mar. Mira, pendre'l temps com ve,
de queixas no'n treurèm ve
tant sols en avuy pensèm,
que del que vingui demà
encara'l temps no separa,
potser nostra sort avaya
generosa's tornava.

Y si no, abbat sia Deu

tambè per pò passarèm,

cert ei qui apitjorarem

si no's falta'l jornal teu.

pevo quant remey no hi hà

i ha de pendrer ab paciencia
y esperà en la Providencia.

Mig Oneno, veig que tant se fa
y jo encara tinc molt que fer.
Ja tornari un altre estona.
Margarida, estigui bona.

(seu ve)

Margy da. A deu siau.
Mar. passiohi.

Opera 10.

In matris meae Miguel

Ma Molt ni enganyo si aqueix home
bair sa apariencia honrada,

no tanca un cor pervertit
pe'l vici y libertinatge.

Mary. En que't fundas?

Ma

En que

tot sovint sens adonarsen
deixa clarament traslluir
las inclinacions malvades
que al home pervers descobren.

Mary. Ca, no no creguis, son caracter,
y a mes ell sempre he sigut
de ideas molt exaltades
al tractarse de politica.

Per yò com lo govern d'ava
no es del seu gust, tot ho posa
fim a l'última paraula.

no me que per ferli guerra.
pe'l demer no pot dubtarse
qui es un home molt com cal,
que in te unitat vera y franca
y que si us pot fe un favor.

Mam potser mi equivoqui, mare.

(tocant tres quarts)

Mary Atquet, quarts?

Mam. Ya son de nou.

Mary. tres quarts ja, deu meu, com tarda
qui estrany es?

Mam Haura tingut
que fer tarca extraordinaria.

Maria. Si, mare, deu esse aixó.

Marg. I qui sab si una deigracia -
Maria. ba, si tal magnier succelhit
lo qui ei a las horas d'ava
per un o altre ho sabriam.

Marg. Aijo, qui sab, de vegadas...

Mau. Li naurat donat algun compte
per cobra, y ell al plegarne
li naurã auat.

Mau.

(procurant tranquili-

zar a sa mare)

Si, aijo sera

Marg. Ca, Maria, desenganyat,
no son horas...

Mau

Com qui a mi

ni ha succehit varias vegadas,
per pò que no fora estrany.

Marg. Pero a ni ell may li passava,
no, cà, no pot ser això,
ay! me consum la frisausa,
jo no puch aguantar més.

(com no sabent
que fer...)

Bes me n vaig fins a la fàbrica
a enterarme de l que hi hà

Mari • En cas viugni prompte, mare.
El anarà sortir Mar-
garide tope ab eu
Joseph.

Josepli.

(entraut molt abatut.)

Dona nit.

Escena II^a

Los mateiros, Josepli.

Marg.

| venint ab ella y
tota ja reposta.)

Ya in feyar estar ab ausia.

Josepli i asentat

en una cadira guar-

dant silenci y

molt abatut.

Marg. Ah! ay! bo, y aixo que ten?

28

(ab estranyera al veure
l'estat del seu mant)

Joseph. Ho! ve,

(volguent dissimular)

Marg. No, alguna te n passa.

Joseph. Te dide que no n passa res.

Desde'l comensa-

ment d'aquesta escena

Mariel y Maria tam-

be rodejan a Joseph,

interrogantlo ab las

miradas.

Mari. Diguim que li passa, pare?

Marg. t'has dignitat ab algu?

(Joseph inviteis
negant.)

Donchs à que ve aqueiça cara?
Hlas prís mal potsé? - -

(volquent indagarlo
y asafantli l' bras)

Joseph

Es pitjor

lo que ma tristesca causa.

Marij
Joseph

Digas.

fiu prop de las nou
hem esperat per cobrarne
y per fi l' anyo in ha dit
ab pocas y breus paraulas
que ates lo precari eitat

de las presenti circunstancias
li era impossible seguir
tenint oberta la fabrica

Marg. y nos na despatpat?

Josy

si.

Mari

ohi. Deu!

compadeixte de nosaltres!

Marg. Ay! ja ni ho tenia jo.

lo meu cor no ni enganyava!

grupo, toti commuguti

teló rayit.

Junt. 1888.

Stannous chloride

is a white crystalline solid

which is soluble in water

and forms a colorless solution

It is used

as a reducing agent in organic chemistry

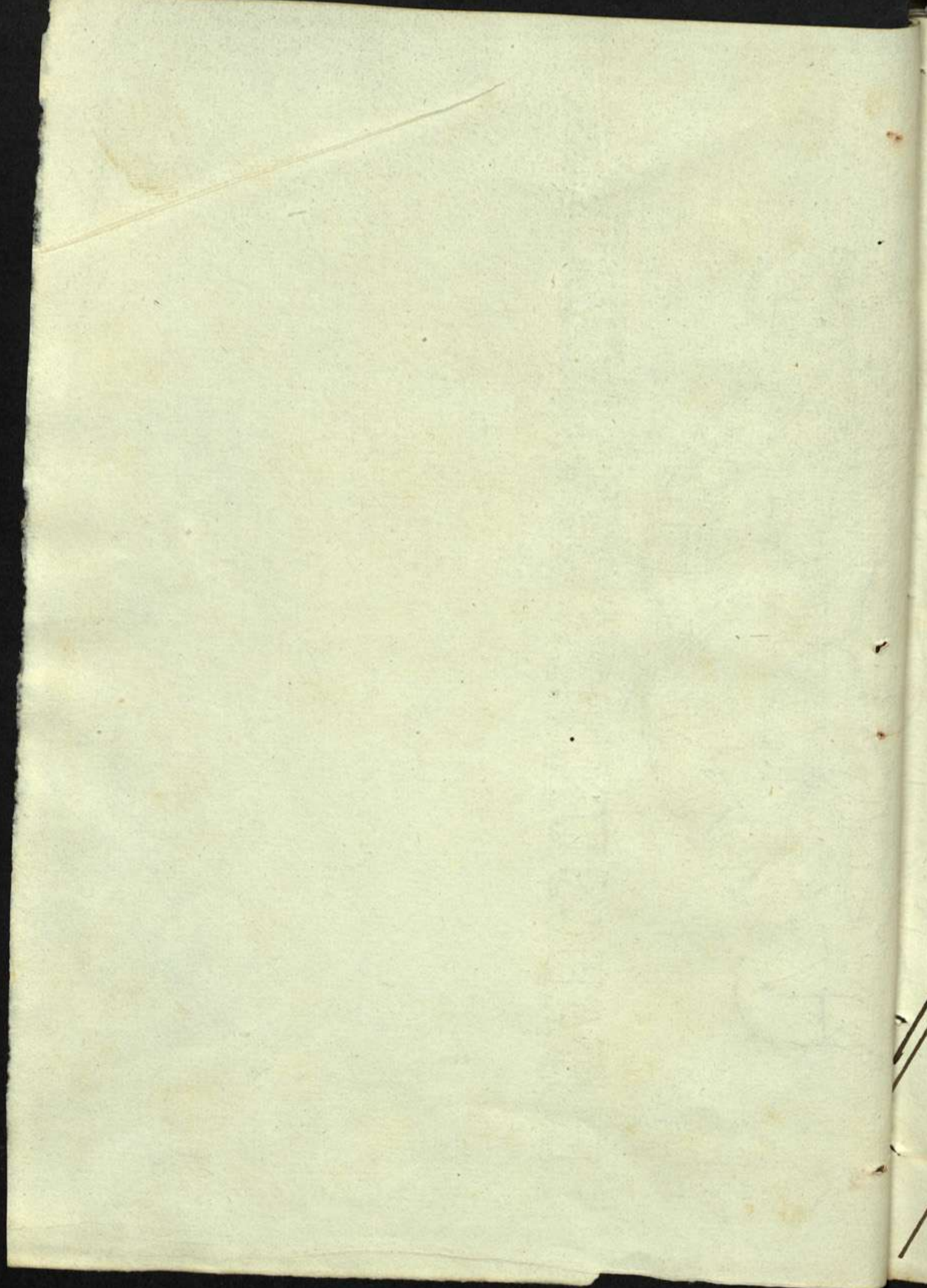
and in the preparation of stannous chloride

hydrate, which is a white crystalline solid

and is soluble in water

It is used

208

- 9.
Drama catalá en tres
actes y en vers
original
de

LA VALL DE LLÀGRIMAS.

Pere Castañer y Casanovas.

Acte segon.

Handwritten notes at the top of the page, including the word "LONDON" and other illegible text.

LA VAILLÉE THE FLA. G. R. W. M. W. (mirrored bleed-through text)

Handwritten notes at the bottom of the page, including the word "LONDON" and other illegible text.

LA VALL DE LLÀGRIMAS.

Acte segon.

-

LA VALL DE L'AGRIMAS.

Acte 1er

Acte segon

La mateixa decoració del primer
acte pero desmantelada de
mobiliari

Escena 3^a

Joseph. y Manuel,

Man.

observant a son pare que
està assentat al gremi tant
separat d'ell. pausa.

Pare, ditreguis per Deu,

com mei hi pensi es pitjor
Josep. Oh! tu no sabs lo dolor
que destrossa lo cor meu.
Dolor que munt al despit
vull aqui.

(al cor)

Ab tanta violencia
que lluytant ab l'existencia
va mancabant mon esprit

(Paura.)

Ho que desde ls meus curts anys
en la cara treballaba
que sols en cumplir cifraba
tots nos desitjos y afanyos,
veurem ayni compensat

quant ja comensa a nevar
en mon cap.

Man. Vos va enganyà l'any!

Goyp. Si.

Man. Com, no han plegat?

Goyp. No.

Man. Es possible?

Goyp. A queix mati
de nou lo vapor marxaba
y en lo taller no s'notava
res de lo que in va succedir.

Man. ¿ no ha pogut aclarar?

Goyp. Si, despatxant la gent vella
y posant n'hi de novella
los jornals pot rebaiyar.

y com que li era impossible
conseguir això ab nosaltres,
nos ha tret presentne d'altres
ab qui son plan es factible,
y lo pitjor m'ha enganyat
fingint lo que no existia.

Man. A no veureu no ho creuria

Jos. Jo may m'ho havia pensat.

(pausa)

Man. Y com s'ho han pres los deniers?

Jos. tot estau molt ressentit
de veurem' aixis traliti

Man. Y si l'anno s' repensés
y comprérent son error,

esmeries lo mal qui ha fet,
jo crech que fora discret
un medi conciliador....

lo juntarse alguns companys
per anà al amo a trobar
y d'aqueix fet protestar.
son inutils tal, afany.

4
For.

Ni ell estara per cedir
ni naltres per suplicar.
si nos vingues a buscar....
llavors se pot decidir. —
pero seis haver faltat
implorar d'ell compassio,
ans que tanta humiliacio
demaniari caritat.

Marg.

(entrant)

Ya som altra volta aqui.

Escena 2ª

Los mateiros Margarida
y Maria.

Los ¿ que us porteu de bo?

Marg.

Res.

Los.

A fe que res, ben poch es.

Marg.

Lo no se quant tindrà fi
en naltre la desventura.

Qui auxi us conypla de dolor.

Cada dia esteu pitjor,

si per desgracia aixo dura
 no se pas a que m veurieu,
 Don. De, no hi pensin, Deu dirá.
 Mary He explicat a Don Cebria
 l'estat en que nos trobem,
 suplicant fer lo possible
 per donar feyna a Maria
 y ell m' ha dit que no podia,
 que per ave es impossible.
 puig no sent la temporada
 per lo poch que hi ha per fer
 ab las qui estan al taller
 encara hi ha gent sobrada.
 En vista d'aixo hem seguit

algunos tallers, pero ca,
sobra gent a treballa
y veu havem conseguit.
y tot, sens treball esteim,
sens recursos hem quedat
y el pitjo que no hem saldat
meu que part del que devem.
puig encara i ha de paga
al procurador el llogue
al advocat al carbonie
y al forn hort preuen lo pa.
Deuter de gran precisio,
puig ja causats d'esperar,
se'ns poden nega a fiar

à la primera ocasió.

Jos. Y doncas, que fem llavors?

May Potri trobariem remey.

Ya sabs tu que a casa Dey
nos deuen molt de favors.

Donchs a veure, aniré
part d'ey dente a reclamar
y quasi no puch dubtar
que atesa d'ells me veurè.

(a Joseph)

tu far de veure entretant
a ri al teu amic Miquel
que t'porta amicitat fidel,
y ell pot fer també bastant.
no t'sembla?

Jo. Si m'as molt greu,
pero ja ho veig, i precis,

Marg. l'hi explicar clar y concis.

Man Jo proposo un plan mes breu.

Jo. Quin?

Man posà en consipement
del asilo de pietat
lo nostre estat, apruat
en la situació present.

Jo. Me repugna dà aquet par.

Man Pero aqueixas circumstancias,

(A Manel)

per pò tu'l papi faràs
y avuy mateix li portem.

Oh bon resultat confio.

Mar. Y jo veure si del tio de in Roca, lograr podrem que li donqui a casa seva algun colocacio.

Loy. que t'conceipes tu? y Jo, no.

Mar.

Loy. I donchs?

Mar. Aipó ei cosa meua.

Man. Ho ja etich bo cuari bi y demà ja puch torná al obradó a treballá

Marg. Aqueipa tos! - -

(tenint un atac de tor.)
Marsande sobruallade
s'acosta a ell.

Man

Ca, no es res.

estich nu pich constipat.
Mary. Jo tuchi por...

Man.

Ca, no, es mania

Mary. Oj! Deu fassi qui aipi sia.

Man Donch no habenthi novdat
denia..

Jo.

primi es la salut;

en ultim car ja vevem!
Mary De, bi, lo temps no perdem.
tu etent la sollicitut.

Madant e blande (A Manel)

y jo me n vaig sem tardaura
ai can Dey, tornari aviat.

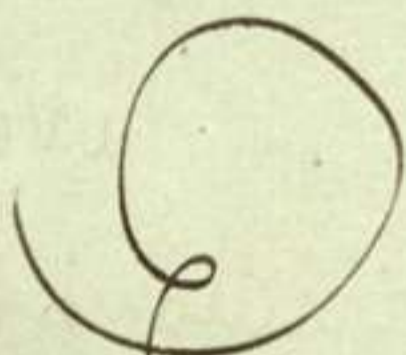
Jose. Deu fassi rigni acertat

aqueis pas.

Man.

Ho hi tuch confiança.

(sem vá)

Escena 3^a

Os mateiros meus Margarida.

Man

faig dondu la sollicitut.

regis' l calais buscant

papur.

ay! ay!

Man.

que?

Man

No hi ha pape!

Man

Ho vaig gasta' l que quedava.

Man Bueno donchs en un moment
vaig a burcarne uns quantos fulls.

Jo. per pò has de sorti al carri
jà hi arirè jo.

Man No cal.

ja etich nullo gracia a Deu,
y ab lo brau beu abrigat
la fredò no ni hi fà res.

" " (ou vò)

Escena 1^a
Joseph y Maria.

=

Jo. (Per tot arreu dol, y plany,
De que han servit los afany
de una vida fatigosa?

Hont es la pau venturosa
 que esperava en nos vells anys
 oh! no existeix, impossible
 se in nostra, quant mes factible
 creya'l poderla lograr,
 y al fugir per no tornar
 somriu ab meny, preu horrible.

Ab acabar aquests versos
 son Maria que ha estat
 observant a son pare seu
 qui ell se n'adonia)

Mar. Pare! - -

Jose. : que?

(transicio)

Mar

Parlava sol!

Jo. No filla.

Mar

Amagarme vol
del martiri la agonia,
tament que la pena mia
aumentí mes ab son dol.

(parsegant al costat
de son pare, ab expressió
de ternura)

Mar. M' estima?

Jo.

Oh! dubtar potser
del carinyo verdader
que jo te tinch, filla meua.
A tal verel pora treua
pero digam, a qui ve!

Mar.

Ch qui per aqueix amor

paternal, a lo dolor
 que lo combat, por i ferma
 y ab voluntat forta y ferma
 por i a son atachu valor.
 puig se soste mumbida
 del dolor a la agonia

Mes fora la malhauranza,
 y l' angel de la esperanza
 per sempre nos deparia

Ho. Si. verament es aixi,
 Aindre valor es precis;
 mes no temis, ja'l tindre,
 y al dol me resignare
 com son esclau mes d'avis.

Jo com tu, comprenci molt bé
que l'home deu estar seri
a l'hora del sacrifici,
puig del fons d'un precipici
ab valor se'n surt També
pero no obstant, al pensar
que en los bells anys del gosar
tant per tu com per l'Manel
ab copa d' amarga fel
solament no puch brindar;
sento aquí, dintre del cor
tal desfici, tal dolor
qui en vā procurar calmar.

Man. Mer en tot, debem confiar

eu que vindrá un temps millor.

Fed.

(deixa la porta)

Se pot entrar?

O
Escena 5^a

Lo mateix, Federico.

Jo.

Avant, avant.

ja sab que la nostra porta
per los amichs de confiança
està oberta a totas horas.

Fed.

gracias. y que tal?

Jo.

passant.

y donchs, quinias novas porta?

Fed. Gràcia; y que tal?

Yos. Passant.

Y donchs quinas novas porta?
Fed. Jo no estidi gaire euterat
per qò se molt pocas cosas.

Yos.

segueix passejant per
la escena y Federico
se dirigeix a Maria

Uritat es que fa molt temps
que escazejan molt la novas
tot està paralisat.

Mauel. Deu lo guard.

(a Federico)

Escena 6^a

For matejón Manuel.

Jes. Hola Manuel!

Man. Com ho passa?

Jes. S'he! que t'divi, aipi aipi!
vaja, ja veig que vosti
esta millor, me n'alegro.

Man. Si, lo bras me va molt be
ave solament me queda
un pich de tos.

Jes. Aipó es ves.
es que s'haurà constipat,
ja passarà aipi ho crede.

fed. procuri guardar del aire
Josep. (A Manuel)

De, ja portas lo paper?
Manl Si.

Josep. Donchs aniem per ayo.
y aprofitem aqueix temps
tu la aniras escribiunt
y jo te la dictare.
(A Federico)

Ab tot permis.
Fed. voste es duenyo.

Josep y Manuel i assentan
junt a la taula que hi ha
al foro. Federico al costat de
Maria.

Fed. Digas, Maria, que tens?

te veig molt trista y plorosa
que potsi no t trovas be?

Mar. Si.

Fed. Que t passa?

Mar. Ay federico,

me in passau tantar...

Fed. De, y que! --

Mar. Lo pover ha quedat en vaga.

Fed. Desde quant?

Mar. Desd'ahir mateix.

perque s va tancar la fabrica.

y perque fos mes cruel

lo cop, quant vingue la mare

tota trista me digue

qui habentse minvat la feyna

que m' davan en lo taller
també 'l treball i escursaba.
Aouy torno l' ultim llest
y in dituen que l' que's per ave
jà no me'n poden dar men.

Hem anat a varias tendas
pero en va, y aipis esteu:
com tu pots molt be comperdre
nostres gastos fa algun temps,
que son molts, y los recursos
s' han agotat per complet.
Mira si motius me sobran.

(plorant)

ped. (Si m' demanava diners! -

45
oli. de res ni estrangera,
pero ab aigo renyirém.)

No obstant ara fem'l noble.)

Maria, sento en eptrem

lo trit estat en que t trovas,

pero crech qui es per deméi

lo dirte que en tot quant pugés

servirte, prompte m' tens.

Maw. Un favor vull demanarte.

Yes. Digas, digas... (Malament.)

Maw. Me parlessis al teu tí

que te casa de comers

per colocarhi al meu pare.

Yes. Si parlare avuy mateix.

y tot seguit, si es possible,
lo resultat t'escrivre

si no puch vindre en persona
a dirho.

Jos.

(A Manuel per la sollicitud)

Si, ja està bé.

Mar.

(A Federico)

Oh, no saps quant t'agraheixo
l'interès que per mi preus.

Jos.

Si, ja n'hi ha prou.

Manl.

Adre firmi.

Jos.

Mont, aquí?

Manl.

Es indiferent

Jed.

Bueno, Maria, te deixo.

trich ericava molt que fer.

Mar. - Tan aviat?

Fed. Si, Federico

Mes si lo temps m'ho permet
demà vindré en altra estona
hanta demà dondu.

Mar.

Aden.

Fed

(ab Marcell)

Mi alegrarè que millori
Gràcia.

Mar.

Fed.

Estigui bonet.

(ab Josep)

Jo.

Estiga bo Federico.

que vagi bé.

Fed.

Hanta després.

C Si es que torno pring ne sembla
que per aquí no anem bé.

(se'n va)

Escena 7^a

Los mateixos num. (Servicio)

Josep. O meu donchs, tu ves per ço
y no olvidis fe'li preset
que 'l nostre es un car urgent

Man. Bé, d' aixo me'n cuido jo.

Josep. Sobre tot abrigat bé,
encare estai delicat.

y estant aiyi costipat
ne fa por.

Mau. Aiyi no e ri
Josep. (tosint)

Mau. tanta los doname erglay
tantos de copos ni ha succelut
(Sento la mort en mon pit.

Josep pero la tos--

Mau. Aiyi ray.
(sen ve)

Escena 8^a
Joseph Maria

Josep. (Ya no in faltaba altre cosa,

ell prou i empenya en negar
pero jo no puch dubtar

que una enfermetat penosa
va consumint lo seu pit.

No 'ns Federico y confio
en tindre un bon resultat

Josep. Ell t'ha dit?

Man

que parlava

ab son tio avuy mateix
y si d'ell no conseguix
avuy mateix no dirà,

Josep.

Deu fassi que sigui així
pero m'he temo molt que no.

Man.

Podria ser, pero jo

crech que no podrà conseqüi,
 puig no hi deu haver nebot
 a qui tingui que envejar
 ells sols fa que demanar,
 y el tio el complau en tot.

El Miquel. Deu vos guard.

Escena 9.

Los mateixos i el Miquel.

Josep. Hola, Miquel.

Mi. Que tal, Maria?

Mar. De, gràcias.

Mi. Y el darrer de casa?

Mar.

Bous.

Mi. Mes val aigi

Jo. Ja in pensaba

que us haurias aburrit.

Mi. Vaja, endavant, molta gracia.

potser si qu'encar rebre

ho y sent la part agraviada,

jo alhi mateix vaig venir

pero el senyo's passejava

y ave per ell quedar bi

de mui a mui me fa encarrada

Josep

Be, sent aigui no he dit res.

oh, y veus bi t' necessitava

Mi. tu dirai.

Josep.

Deipaus Maria.

un moment tot sols.

Mar. (vaig pare.)

Senyor Miguel, hanta luego.

Mi. Adeu Maria. Donchs parla.

Escena II.

Lo mateix nuu Maria.

Loyz

Ab lo molt que m'hem tractat
d'ensa que nos conceipem,
credi que to dos nos professem
sancera y franca amintad.
Sols aqueixa conviccio
que del fons de mon pit veip

en la qui me decideip
a dirte ma situació

lliq. Digas.
Goy

fa una temporada
que interminable de gracia
ab marcada pertinacia
en naltres i ha declarada,
ab lo roy vau comensar,
prengue mal en l' obrado
y es aqueixa la ocasió
que encara no pot treballar.
aiço, com es natural
apitjora nostre estat
puig ab lo gasto augmentat

mes curt fou lo semanal.

però per pò vam passar
esperant de dia en dia

que quan lo noy curaria
podriam recuperar

lo perdut, vana esperança

lo mal de'l noy s'allargava.

nostre estat s'apitjorava

y creixia la frisança

per fi'l noy anà millor

y quant nos creyem salvats,

ve que lo amo in'na plantat's

si tots fora l'obrador

y com si encara no bastés

a la noya li na faltat'

la feyna y no quedat
materialment sense res.

D'aquí ve la situació
en que al present nos trovem
y per mes que m'afanyem
cada Dia estem pitjor.

y com que en aqueix estat
no es possible subsistir
cupo ni ha fet decidir
à reclamar la amnistia,
confiant en que tu faras
tot quant te sigui possible,
a fi de fer menys sensible
lo apurament de nostre cas.

Mi. En veritat qui es apurament...

vostre estat, y has fet molt bé
 en contar mi ho, puig fare
 quant permeti mon estat.

Josep Gràcias, Miquel no esperava
 menys de tu.

Mi. Apoch apoch
 pobre com tu també soch

Josep. Pobre com tu, jo que m' pensaba
 y aipo?

Mi. Jo com tu també
 sense treball m' he quedat,
 fins al n'ell coll m' he suspensat,
 y m' he que quedat sense re-

Josep. Es dir que no pots?

Mig- Espera
 que m' acabi d'explicar

convenent de que l' buscar
treball es una quimera
puig va escàs com lo diner
causat de miseria y d'oci,
ne emprer per mi algun negoci
qui espero m' aïrará bé
Ara in trinch un entre nous
que pot dar bon resultat;
pero com es delicat
ne volgut buscar, avants
de empendre'l un bon consell,
que signi honesteal y honestat
y parti ab ell la mitad
de lo que dongui'l negoci
Si aqueix soci tu vols ser

sempre a un altre t'preferisco
 puig a tu jo ja t'conceixo
 y se qui et, home de bé
 y a fe que be tren d'apuror
 se no s'erra lo meu compte
 puig que he contat perde prompte
 que us darà dotze mil duros.
 Sis mil duros a cada un.

Josep.

(ab estranyera)

y quin negoci es aqueix
 que tal ganancia produceix?

lli.

Un negoci molt segü.

Se tracta d'un fabricant

que a força de fer patanyas

ha conseguit ab las manyas

d' estar sempre especulant
hanta ab la mateixa suor
del pobre treballador
reunir algun capital

Jos.

Mi.

Pero...

L' objecte es venjar
als victims de sas vilesas
privantlo de las riquesas
que si costa d' ells va acunyar

Jos.

Mi.

Pero aixo es un robo?

(Marcat)
¿y que?

roba' al lladre no es pecat.

Jos.

Pero un lladre es un malvat
y may un home de be..

que visinteyis es en va.

puig que jo no cediré
antes que aixo moriré
si no m' queda per menjar.

Mi. De bueno, per tu farán.

Jo per tu be sols ho deya.

puig escrupulos no t' creya
tu lo resultat tocarán

potser quant al costat seu
ningu la fam a regnar

y quant temps no signi ja,

aqueix parte sabrà greu.

per aixó, pensat ho bé

antes que signi incurable

lo teu estat detestable

Jo avuy lo par donaré

Si t' repensar conto ab ti,
si no n' hauré de buscà
un altre, y l' que in sobrava
serà trova un non segü.

Si acceptas etai salvat
si no, quedar lo mateis
qui etai, ara tu escullis,
jo com amide m' he portat.

Encare pots repensarte,
per si acas t' han decidit
fin a las set de la nit
arivè al cafe a esperarte

Gosp. Oh! y encare teu valor
de rivintir, te creus potser
que la brill de lo diner.

54

pot pervertir a mon cor ?
Si aïpin ho creus t'ha enganyat.
la teva pensa envilida
puig aquí

(pe'l cor)

Una veu me crida
qui dius que tot, soch home honorat.
Y si tu tem en poch l'honra
que'l teu pare t'va deïpar
jo, may podre suportar
la taca de la deshonra.

Ve donchs que no vull mirarte
ja, may mer al devant meu,
puig ai no detindré un Deu
ni se' com puch escoltarte

ab calma.

Miq.

Me n'arrivè
però pensa'l que t'he dat
en per cas t'han decidid
ai las set t'esperarè

Osceua II.

Joseph.

=

Jo. Vèsten, ves en nom de Deu,
segueix tu lo teu camí.
y deipam estar à mi
que tranquil segueixi'l meu,
; que importa ma situació
quan està en perill ma honra;

Lo sagell de la deshonra 55

encare fora pitjor

y jamay se borraria

de lo meu front ave altiu.

y encare que seus motiu

en nos filli també cauria,

ans que càntich tan crudel

la mort es mes preferible

puig la mort no es tant terrible

comapura el vas de fel.

que ab incausable iussitencia

y calma desgarradora

nos dona a beure a tal hora

la impaclable consciencia.

el meu, si supreix lo cor
ab sort tant desventurada
seus sobressalt ni temor

Mar.

(molt fatigat)

Gràcies a Deu qui tu arribat
ja in creya que no podria

Escena 12.

Joseph Manuel y tot seguint
Maria.

Jos.

Manuel?

(sobressaltat)

Mar.

sortint y acudint a

meu germà.

¿que tens?

Mau.

Nes, Maria.

56

etich nu picu fatigat.

Ya ni na passat, ja etich bi,
era fatiga.

eg.

(Fentlo sentar)

Descansa

Mau. Després tant temps nu se causa
encar no sunt al carrè.

Gosp. Avisarèim al doctò

no vull qui etiquis aipi

Mau No, pare, si no es precis
si no tinc ve, si etich bi

Gosp. Demà si no t trovas bi
a ni el doctò Desseguida
puig la salut e la vida

y no se paga ab dinè.

Man. Pero si lo que truch jò
no es res, vaja una mania,

Joseph. Pe, Deu fassi qui això sia

Man. Me'n vaig fírm a ca'l Pissò
a buscar pa, tot seguit

(A Joseph)

torno, sent?

(seu vi)

Joseph.

Bueno, està bé.

Escena 13.

Joseph y Manuel

=

Joseph. Ha has portat lo plec?

(seu al afirmatiu de Manu)

y que?

Man. Per ara no hem conseguit
res: ni hi ha molts presentats
y el nostre deu segueix el curs
normal durant anual transcur
d'omplir la formalitat
qual compliment es precís

Josep. Si ho cal es d'urgència

Man. S'ha de pendrer ab paciència
non reglament es aipí.
El torna d'allí ne passat
pe'l taller ab l'intenció
de ditari qui estava bo
y qui hi tornaria aviat,
y ni ne quedat tot sorprès

seus saber si credit dar
al acabar d'escollar

que ja feya prop d'un mes
que s'causa de ma tardansa
y ja te treballador

Gosp.

y encara ha tingut valor
de dirho a quant podi alcansa
sa dignitat: per cumplir
tu preu mal eu son taller
y cuidarte has merester
per poderte restablir
y ell qui eu part causador n'es
te tan poca conciencia
que no pot tiudre paciencia
y esperarte un piquet mes.

y com si eucar no fos prou
 lo que ab lo mal se sofreix
 de mes a mes te reduceix
 de la miseria a lo jou

y total por no sufrir
 de ta falta l perjudici
 que l priva del benefici
 que l teu treball pot produir
 sempre sempre es la cobdicia
 qui al trinch del metall lluhent
 afeega lo sentiment

en lo mar de la avaricia.

Dem. y això qui un dia va dir
 perque jo in tranquil·litat
 que mentres malalt este

lo puento me guardaria
En. Dohis aquieya recompensa
te pot molt ben ensenyar
qui es frequent lo predicar
ben diferent de'l que's pensa.

Enaella

Lo mateixos y Maria.

que aparca al forn y
s'asente plorant.)

En. Qui't passa?

Man que tens, Maria?

Mari En lo forn vont prenda lo pa
ja no me'l volen fiar.

causats de que cada dia
 pagai l deute prometem
 y may aqueix dia ve
 y ni han dit qui antes de ser
 mes gros.

Josef

Me

quant l, li debiem?

At la vora de tres duros

se il meu compte no es errat.

Josep.

Molt grossa es la conditiat

y mes en nostres apuros

per poderla satisfer

no obstant jo crech que podrem

pagarla, per po esperem

a ta mare, que potser

algun recurs passara

Y i pagara lo que i deu
(Eli. Deu meu, no permeteu
que in arrivi a falta'l pa.
puig no tindria valor
suficient pera sufrir
se veyia a nos fills morir
de fam, horrible dolor?)

Escena 5^a

Los matejos un Criat.

Criat. La senyoreta Maria

Eli. Si, jo socu, que i opereip?

Cri. De part de D Federico
aqueixa carta.

(li dono lo carta)

Mar.

Està be.

60

Criat

No hi ha par contesta

Mar.

Esperi

(obrintlo)

No.

Criat.

Donchs estigan bonets

Mar.

Estiga bo.

Escena 16.

Los matejos nuen criat

Mar

Verge Santa!

Goyp

Que diu?

Mar

Escolti

Y
Jue

Hegeix

Mar.

(llegint)

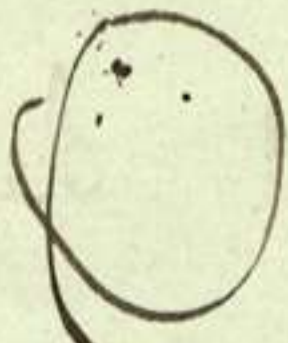
" Maria he fet quant podia
 segons t' habia promès
 per colocar al teu pare
 mei no ha servit l'afany meu
 puig he parlat ab lo tio
 q m' ha dit que no pot ser.
 pe'l sensill motiu de tindre
 ja tots los puentos cuberts
 jo sento molt no complauret
 pero l qui es per mi no's pert."

Lo - siqui mateix ni ho esperava
 per pò no ni estranya gens

Mar.

Un altre esperanza morta

pena 1

Escena 17.

Joseph: Maria

Mar. Ya ho veig, lo picot ha fet
quant ha pogut, mes no trabantu
puerto.

Jos. Y tu t creus potser?

qui encara que ni hi hagués agut
jo aqueix puerto hauria omplert.

Donchs t' enganyas Marieta.

puig ja es sabut de molt vell
que en tractantse de negoci
se fa lo que mes convé.

seus atendre mei influencia
que el moral del interès

Cena 18.

Los mateiros Margarida.

Marg. Avuy dia ja no hi ha
amicitat ni gratitut
tants favors qu'ells han rebut
y ni un podeme tornar
En altre temps no era aixi.

José. Et dir que tampoch en Dey
te per nostres mals remey?

Marg. Aixi ni no acabau de dir.

62

Després que jo li hi explicat
de nostre estat la amargura,
ni han dit ab una prescura
que las venas m' ha glassat,
que lo que us passa sentian,
pero que 'l temps tant ingrát
que ho te tot paralisat,
Res per naltres fer podian
jo ni he quedat esglayada.

Jo. (Una nova ingratitut

Marg. Se heu fet la sollicitut?

Jo. Si, lo noy l' ha presentada

Marg. Y si ha pogut conseguir.

Jo. Ca, lo qui es per ave res.

puig son molts, com los darrens
y lo torn debien seguir

May. Y tu, noya, ja has parlat
ab en Broca?

Mar. Si senyora.

May. Y que ha dit?

Mar. A la mitj hora
una carteta ni ha enviat
ab la noticia sensible

de que 'l qui es ara per ara,
lo colocar a n'al pare
li es de tot impossible.

May. Y 'l senyo Miquel?

Mar.

No pot.

fa temps qui esta sen treball

Mar. Et dir donchs que al cap d'avall
ha sortit fracassat tot?

Go. Aixin la sort no disposa
(negre sort que m priva, ja
de lo mes precis, del pa

Mar. Ja no m cap sort mes dolrosa.

Escena 19.

Mateixos y Procurador.

=

Pro Don dia!

Go. L' procurador!

l' ultim clau de la agonia!

Pro Com ja saben, jo venia

per los lloguers.

May.

Si, senyor.

Pro Comil plasso que ls van dar
vers avuy.

Josep.

(diu prou que ho se.)

May.

Si a vostre no li fes res

y... se pogués esperar

uns quants dias solament,

ava'l marit si ha quedat
sense treball.

Proc

Es dir que he dat
aqueix plasso inutilment.

Jos

Arg! creguim que si podia...

Pro. Per serà tot quant voldrà,
 però aipò no pod durar.
 L'amo s queixa cada dia
 d'aqueix eccès de prudència
 que jo he tingut ab voste
 per jo ja no espero mes
 ja he esperat ab prou paciència
 Si no me poden pagar
 deipiu tot seguit lo pin
 puig per lo meus aipò,
 lo dente no augmentarà

Marg. Es que naltres no m neguem
 a pagarli lo lloguer
 sols es qui ave no pot ser
 per l'etat en que m trovem.

Pro.

Yo no li dire'l contrari
pero al disposar aixo
cumpleixo ab la obligació
que in confia'l propietari
tenir de temps fin dema,
si no in poder satisfe
tot lo deute, me veurè
precisat a executar
lo que lo he dit, me sab greu
pero per un deber meu --
Hasta dema.

Yo

(de i riu)
Estigui to:

Lo mateix meu Procurador

Marg

Dema vitros y si al torna

65
los lloquer no li paguem
nos treu a fora y... que fem?
quin nostre us acullirà

Mari. Mare!

(*estata un plor*)

Mari.

Oh!

(*abrassant y plorant*)

Mari

Calni aqueix dolor

que fereix l'ànima mia

Mari

Es que ja no puch Maria
dominar aquest tri plor!

Josep

(*moment de pausa*)

De la nostra trista sort

en lo negre precipici

ningu calma lo desfici

ni n'ó acull a seguir port
denná'us treuenen al carré--

avant creixent ab
desesperació)

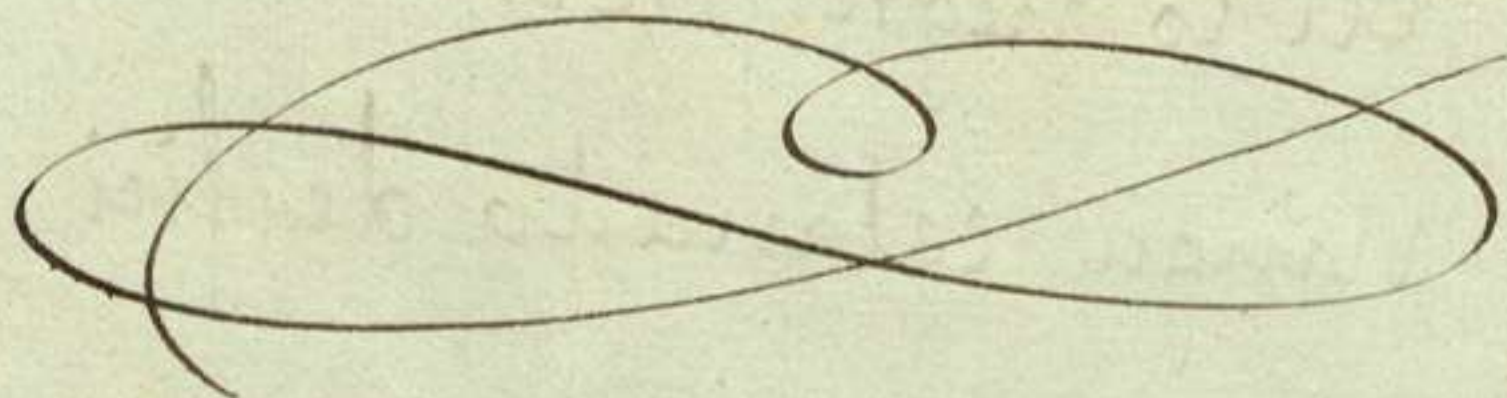
Avuy ja nos faltat pa
quin remey nos queda ja?
(tocan las set.)

Ah! las set....

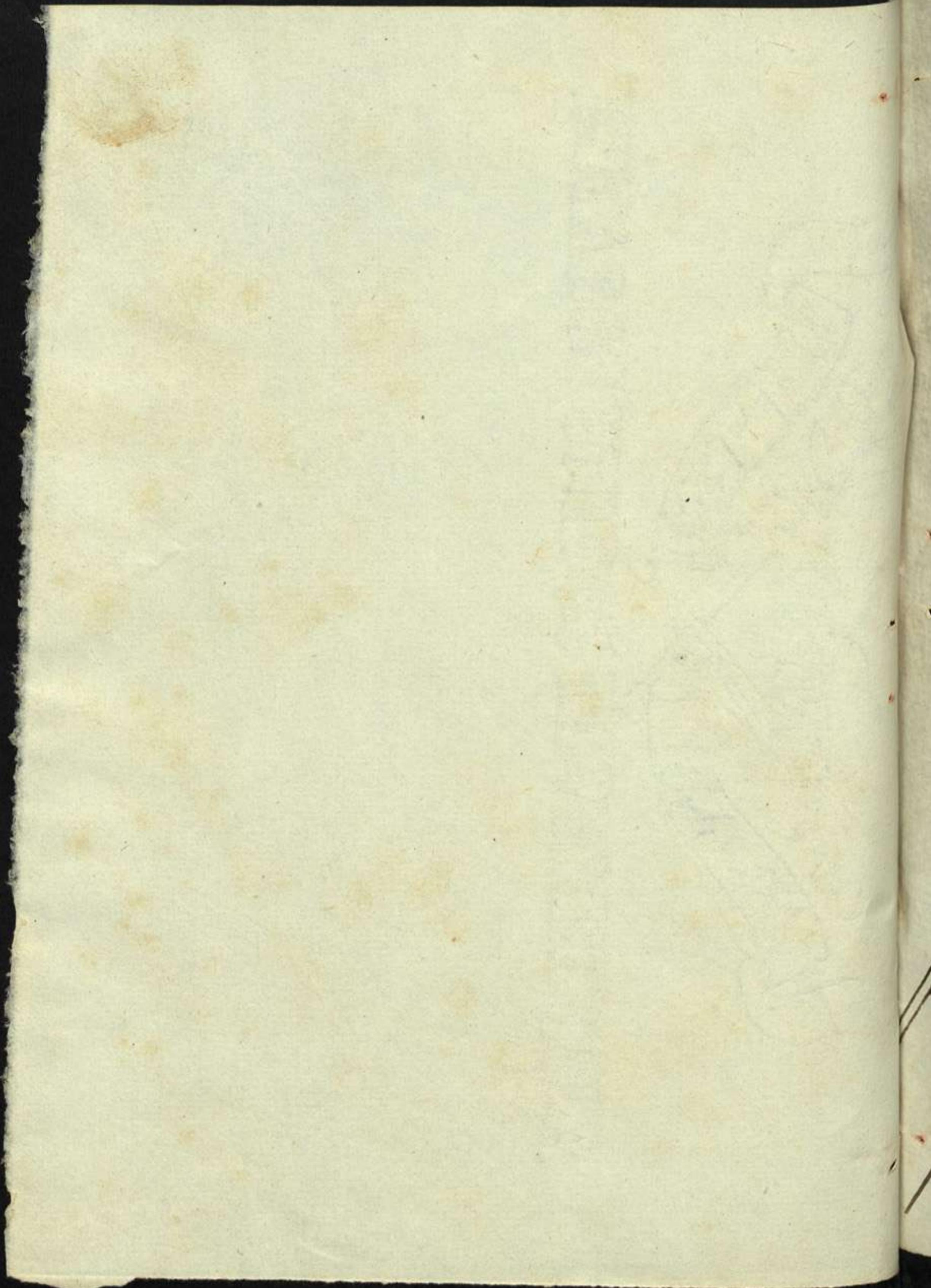
(lluyta interior)

jo us salvaré!

(se ve corrent - aquest
final se reconeix al talent
del actor.)

1870
 1871
 1872
 1873
 1874
 1875
 1876
 1877
 1878
 1879
 1880
 1881
 1882
 1883
 1884
 1885
 1886
 1887
 1888
 1889
 1890
 1891
 1892
 1893
 1894
 1895
 1896
 1897
 1898
 1899
 1900

Drama catatà en tres actes

y en vers

original

de..

LA VALL DE LL'AGRIMAS.

Pere Castañé Casanova

Acte Tercer.

Ita patet in istis sumis

in veris

impio

et

ALFALFA DE ALV

LA VALL DE LLÀGRIMAS

Acte 3^r

THE HISTORY OF THE

Acte tercer.

La mateixa decoracio.

Escena 1ª

Margarida y Maria.

Marg. Quant tarda'l noy en venir,
ja son tan deu

Mar. oh! no encare,
per Deu, tranquilis in mare,

no desassossegui aipy
May . ay! no puch, ni lo dolor
me ti lo cor traspasat
- com pot la tranquilitat
habitar en aqueix cor.
fa mes de dotze horas ja
que in Joseph d'aqui sorti
y tal com jo lo vegi
quant lo portal traspasa
no in cap dubte que bullia
diu de lo seu front ardent
algun funest pensament
foll d'escaltada follia.
y'l meu temor corrobora
l' no haber encara tornat.

essent com en nostre estat ⁷⁰
meu compromís a cad' hora.

Desenganyat ell així
no us pot pas abandonar,
per pò in dona que pensar
lo que l pugui detenir.

Mar. No soch pas del pover seu
en quant als temors, així
de vegades...

Març. tant de bo.

no s conformi l temor meu

Mar. Jo no ho crech. ah ja eraqui

(per Manuel)
ho podrem sabè aviat.

=

Escena 2^a

En mateyor Manuel

mes abatut qu'en los au-
teriors actes.

Man. Ay!

(ab faliso)

Marg

que ten?

Man.

Estich causat.

Marg.

no l'has trovat tampoch?

Man.

Si.

Marg.

que si, donchs perque no ve?
que potser no es hora encare
després de tant temps?

Man.

Ay! mare,

es que no pot.

Mary.

no! perque?

oh! digas, que ha succedit?

Man.

L'he trovat en un estat

Mary

atcaba, que li ha passat

(ab interes creixent)

Es mort?

Man

no!

Mary

Potsi ferit?

Man

Tampoch

Mary

Y donchs si no es tal

per Deu no in fassis glatis

Mont es que no pot venir

digas promptly.

Man.

al hospital.

Mag. Al hospital, ja ho sabo be?

Man Are in viuch.

Marg. Vaig tot seguit.

que li deu habi succelhit
no se l que m passa, no se.

(sen va)

Escena 3^a

Maria Manuel

Man. ¿Has pogut sabè'l motiu?

Man. Si, podè'ò molt.

Man. Doncas parla

Man. Per lo qui he pogut entendre
de sas confosar paraulas,

aipi qui alii va sortir
 tant desesperat de casa
 impulsat per lo dolor
 que nostres cors amargaba
 del' crim a lo negre abisme
 per poch no arriba a llensarse
 Ma que dius!

Man. Lo senyor Miquel
 que sota una capa honrada
 amaga un cor pervertit,
 valentse de sa desgracia
 lo volia complicar
 en un crim que projectava
 Man Pero el pare! —

Man. No, Maria,

Deu no permet que las ànimas
honradas se perverteixin
quant es fassil de salvarlas
per pò avanti de consentir
aqueixa nova de gracia
il·luminà sa ratió
y ell al veure hont caminava
fou víctima d' un accident
quedant sas sandes esglayada.
La gent li van donà auxili
mes com en si no tornava
lo van portà al hospital
y allí l' he deipat encare.

Man. Y ell, com està?

Man. sens perill

puig si be van presentarse
principi de feridura,

los metjer los van combatre
y crech que no serà res.

Mar. y no'l pòdem porta à casa
per curdarlo naltres?

Man. No.

No's pot fin que'l donguin d'alta.

Mar Deu meu, un altre traïtor!

malalt y fora de casa. —

Man Y ave que fem?

Mar. Ah, Manuel

tanta de cosas nos passan

que ja no se

Man. trita sort.

Mar. Avuy nos treuen de casa
sob lo poch qui hem empenyat
de lo darrer que us quedaba,
sol, i ha tret per meya avuy
escasament, y com ave
sent lo pare al hospital
mes necessitat i han creada
pitjor esteu. Quiu martiri!

Mar. Encare tindi esperanzas
obre me u vaig al consilio
pera breu ems demanarme
per nostra sollicitut.

Despres fare una passada
per algun establiment
per si treball poden dar me.

No t' moquis per tu d' aqui
 pot viendre d' un hora a l' altre
 lo senyo procurador
 si per cas, ves, li demanas
 que i esperi fin dema
 Animo y seca cuper llàgrima,
 que jo entre tant vaig a veure
 si m' imo tal malhauranza.

Escena 4^a

Maria.

= (pauresa durant
 la cial Maria
 plora)

Mar. Deu meu! perque a tal defici

veurem subjecte volen?
perque'l viure in permeten
per viure en etern suplici.
Si l'home nonrat en ta hedura
segors tas sabias doctrinas,
perque a viure lo destina
en mitj d'un mar d'amargura.
vols prova ab un lo martiri,
d'un bon cor la resitencia,
y'l valor de la conciencia
de la fau en lo deliri

Maria i assente com
ni bragues alguna cosa
y sen atinarhi quant
entra'l procurador

O
 Escena 5^a:

Maria - Procurador

Pro. Deu la grant: No hi es?

Mar. Qui l'pare?

No senyor.

Pro. L'esperarè.

Mar. No, no i molesti, perquè
 no vindrà, si vol, la mare
 d'aquí un rato serà aquí

Pro. Donchs ja tornarè a passar.
 digniti qui ha venut ja
 lo plasso que l'vaig da alir.

y que jo etich di posat
a no tiudre mei paciencia,
que i dongrin doncu providencia
o avuy nauvem acabat.

Mar y no li es possible? ---

Pro

No

Mar Si sapignien lo que in passa.

Pro

Si pero tant temps ja es massa,
si fos primer plasso bo.

Mar. Ah! per lo nostre mal
va sorti l' pare un moment
y victim d' un accident
fou portat al hospital
aqueis succès aspitjora
lo nostre estat ja ayurat.

Pro Si, l'apitjora, vritat,

76

puro com que may millora
naltres no podem estar
aigun.

Mar. Jo no comprendi.

Donchs bé,

Pro Jo a la si eu puet viindre
ei quant no puch aplassar.

(ou vo')

Escena 6^a

Maria

Mar Ah! ningun nos compadeix
tot hom impassible i nostra,

Com si for per culpa nostra
tot lo que nos succeeix.
així rematxau lo dau
de dol que in traspassa' l'hor
puig que no hi ha mal pitjor
qui esser d'eix menys preu e'ctau.
Mon ingrati que t'eiva així
en retreure cada dia.

rangs de filantropia --
Com així abandonats deixas
als que en alta veu declaras
tindrí boi ta protecció
vols que t' dignin protector
ya n' als pobres desamparats.

Escena 7^a

Maria y Federico

- (entraut y apart)

Fed. (sola, molt bona ocasió
l' moment, aprofitem
si se veintem rompen
y si li convé nulló)

Maria?

Mar. Ah! et tu, jo ja m'creya...
que m' habian olvidat.

Fed. Donchs t' han ben equivocat

Mar. fort que no ha passat d' idea.

Fed. Y doncas, que tal, que tal?

Mar. Molt malament

Fee.

prou ho se

Mar

Si tu ho sabo. - -

foo -

Coml' ab, B. C.

So teu pare eta malalt.

Mar

Oh. si. ; qui t'ho ha dit?

Fee.

No falta

Mar.

Si no vols diu tu mateix

no ho diguis.

Fee.

(ab marcada in-
tencio)

Com se coneix

que la nova t'obressalta.

Mar.

gens ni mica.

Jed.

M'ho pensava.

(ironich)

Mar

Aqueix to...

Jed.

M'explicarè,

per motius que jo me sè
lo plan que ab tu projectava
de casar-me, està desfet.

Mar.

Desfet! y per quin motiu?
res non.

Jed.

Això es un secret.

que no puch.

Mar

Ja'l pots guardar...

(ab dignitat)

Tant com vulgar: està bé,

de ma sort no in queipari.

mes no in debia esperar --

per ço no habèim de renunçiar

ni lo meu dotacle i esposa

à que pugui ser ma esposa

no es per ço que't vulgui di

que no t'haigi d'apreciar

y que si tu in correspon

podem pensar rator bon

que't sabre recompensar.

Mar. Que ne sentit, tu dir me aspò?

tu oferir me tal de honra

crem potsi que jo venci l'honra

del ora la lluhentó?

79
y et tu? y es possible oli. Deu!
qui aqueis monstre magi enimat
fuiq, fuiq, que t que no es honrat.
no pot esta al costat meu.

fed. ja! ja! ja! me poca a fe
en tu aqueis romantisme
epagerat.

Mar quant cirime

fed. woya, even a qui t vol be,
deipat de tal tonteria
que se t donava a guanyar
a tu te convi acceptar.

Mar. Antes de fam moriré.

fed. qui mi perdria foret tu,
per eo pensehi be.

Mar.

Jamay

Jamay,

Qd

Ore, eta bi, ayo ray

No tinguis tot tant segur.

Dessenganyat, tant o aviat

serà meua la partida

y t veurè als meus peus ruidos.

Mar

Encar no m'han insultat

prou rato, ve per favor,

no t vegi mai devant meu

Qd.

Aqueix es lo desitj teu

però després ve'l millor

y es la part del compliment

de ton desitj.

Mar.

Verge sacra!

80

Fed.

Ma rebeldia t'espanta

tu ets qui fas lo cas violent

prig te negas a acceptar

lo que de grat t'he ofert

tu ab lo meiny preu m'has

ferit

y ave jo ni dech reverjar

preuquemt lo qui tu demanat

ja que no ho vols concedir

Mar.

jamay! millor vull morir

Fed.

Estai baix ma voluntat.

Mar

! Socorro!

(fugint)

Jed.

Ja pot, cridar

no vindrà ningú en ta ajuda.

per mi'l mateix Deu t'ajuda

Mau.

Maria, que t' passa?

Mau.

Ah!

(refugintse à ell)

Escena 8^a

Los mateixos, Manuel.

Mau

Vamos, vamos, pot seguir

si aiquí hi plan: perquè no,

nostra trita situació

fa mes facil de vendre
 lo cartell. E dir qui aigi
 es com vortè fa l' amor,
 en lluyta contra l' honor
 y si l' honor no s' vol torce,
 valentse de bruta forza
 per sortirne vencedor

Fed. He ben perdut la partida.
 mirisi be en insultar
 Jo no he tractat de forçar

Man. Y ella fuig esporuguida.
 y a gran veny socorro crida
 no ven qui aigò no pot ser.
 Vanos, per ser mentider

cuydi mei de lo que digui
al menos no s' contradigui
de lo que acaba de fer.

9° feo. tingui compte en lo parlar
ò malament pot anarli,
Mau obli. es dir que tingui de parlarli
ab lo barret à la mà

y l'ofen que parli clà
a votè qui es un malvat
que abusant de la amicitat
que franch li van oferir
romp los penaments ò aliv
y la llar ha profanat.

aqueixa llar vont tranquila

sempre ha reposat la honra
 fins que voste ab la deshonra
 ha provat si l'auiquita
 los massos d'un pur amor
 convertintse en lo traïdor
 de qui li espera ventura
 y aqui sols dona amargura
 en voste tal pundo nor.
 que l'ofen l'haqi insultat
 de un fet en extrèm rissible
 nome, nome sembla impossible
 que mostri tal dignitat.
 després d'aver demostrat
 que en voste aipò no existia.

quant insolent i atrevia
a abusar de la flaquesa
per combatre la honradesa
que digne se resintia

Yes. Santa ja, si aïpiu le obrat

jo ja se'l perque ho he dit

Man. aqueip perque!

Yes.

Ja ho ho sentit.

es un secret.

Man

ij i creu salvat

al dir aïpi donchu va errat,

quant a un madre se dete

infragant, la llei no te

mei mirament ni atencio

y li preu declaració
de tot lo que li convé.

Jes. Aqueix insult! Madre à nū!

Man. Madre és quin vol robà l'honra,

Jes. Jo 'l madre, si la deshonra
deid' altri que reyna aquí.

Man (sorjoréi)

Deid' altri?

Jes. Si, deid' altri

sa memoria es poch fidel

vagi si n' al senyo d'iquel

qui ell li pot ben explicar

Man Ha mentit!

Jes.

(a rō de nōsa)

De, si eita clar

qui ha de dir, lo cop es cruel
se compren.

Mau.

Jo sempre he dit
la veritat, per tot arreu
y encara que fos contra meu
en tal empenyo he viscut.
pero'l que aqui ha succedit
es que voste ha aprofitat
la calumnia qui ha llevat
un mal cor quial pe'l reuocar
y voste d'antli valor
ab ella excusa ha burcat
Vagi donchs que oberta eila
la porta, ja pot sortir
pero' recordi que aqui

sols qui es digne hi pot entrar
 Jo. Si juro que ni pagaria
 tantu agraviu algun dia.
 (canta)

Escena 9.
 Los mateiros nuevo federico.

Mar. Ay! Manuel!

(plora.)

Man. Pobre Maria

de quin modo ha compensat
 ton cariyo... es un malvat!

Mar. Qui pensar-se aiyo podia!

Man. Calma ja lo teu afany.

(abatintse)

puig que ni'l recort mereis
qui aypis lo teu cor fereis
ab lo dant del desengany
Deu potsi en son alt judici
aypi no va decidir
per no poder consentir
en tu l' crudel sacrifici
d'esser esclava d'un cor
hont cap tanta villania;
per pò aixuga'l plor Maria,
y de terra a quieu amor
Hau vingut pe'l, lloguers?

Mar.

Si

85

y he dit al procurador
tot lo que m'hi passa, però
per pò no m'hi vol concedir
cap mes plasso; tornava
y si no cobra l' lloguer
hauréu de dormir al carrer.

Man Crech que a tant no arrivarà.

Mar. Oh Manuel, la compassió
quasi be diré habitat
en qui te l' cor ocupat
per negre especulació.
y al obisilo de Pietat?
hi has tornat també?

Man també.

Mar. y no has lograt? ---

Man.

Quasi re.

non reclam non anotat
y non dit que procurariam
activa l curs lo possible
y que en cas de ser factible
ells d'enviarlo a cuidarian.

pero lo que in tempo jo
pe'l modo que veig cari van
ei que quant ho enviarian
ja haurá passat la ocasió.

Excusa 10^a

Maria, Joseph Manuel y
Margarida

Gos.

Putra agafat del
brau de Margarida y
caminant ab dificultat
com si estés baldat, molt
demacrada.

Marg. Per fi ab nos preder hi lograt
l'alta per portarlo aqui.

Marg
&
Mar.
Gos.
Mar.

Pare!

fills!

Com així? —

(perque ven del modo
que camina)

Marg. te tot un costat baldat

Mar. Oh! que diu (mes amargura)

Marg.

per apurà encar, Deu meu.

(A Maria)

Porta la cadira.

(a Josep)

Sen.

Jos.

ay malhida fevidura
no no diguis par, Margarida

Mar.

Acar potse no es així?

Jos.

Aus al contrari, deu dir

fevidura benehida.

puig si be es cert qui es un mal
que in priva de tota acció
es fill de la sensació

que al veure 'l canvi fatal

qui habia emprès vaig sentir.

Si nostre estat ni hi lleusava
 y a la fi d'ell sols buscava
 podè a valtres acudir
 ab recursos, sens pensar
 que in lleusava a la derhona
 deipant detrai meu a l'hona
 per may mer d'ella gosar,
 Pero Deu me toca'l cor

y al mirme en tal canvi,
 tal fou lo que vaig senti
 Compreneut mon gran error
 que a no ser reconegut
 pot ser ja no epütiria
 Gran calomat ma malaltia,

mes curarla no han pogut
Per pò dich que 's benelida
la sort de quedar baldat,
puig per mes qui hagi privat
lo meu cos de mitja vida
mes val mitja vida ab honra
sens remordiments ni afany,
que tota y viure molti anys
baig lo jou de la deshonra.

Mar.

(Oh! enanta resignació.)

(a Manuel)

tot ell respira noblesa.)

107. De los cors la fortaleza
es la qualitat millor.
Oh d' aquell que combatut

pe'ls vents de la adversitat
 un sol moment ha despat
 do camí de la virtut.
 ja sempre l'edau serà
 del vici, son non senyor
 y al comperdre son error
 lluirarse d'ell no podrà
 sequin donchs lo consell meu
 no us apuri nostre estat
 si'l non nos ha abandonat
 vetlla encara per naltre Deu.

Marg.
 Ho.

Vols anà a descansar al llit?
 No, sentat estich millor,
 me dona tanta tristor

lo veurem en ell vendit
lo que in poti portà un coipi
y ab ell no serà tant dura
la cadira.

(Separatse de Margarida)

que t'apura?

May. Qui ab aipò no t'puch servi
puiq tot empenyat estau

Jos. Donchs deipau, me u passare

Marg. Espera t'ho arreglaré
aqueipos draps sortiràn.

Jos. Si et sembla estai millor aipò

May. Si, si, may tan dura serà

May. Oh. mi poder disposà
d'un miserable coipi

Marg.

(A Maria)

Cuyda d'ell mentre auirè
a veure si puch trobar
algui que in vulgri fiar
per menja auuy.

Mar.

Està be.

Escena II.

Manel Joseph.

Jos.

Lucare no hem lograt res

Man

Esteu tant mal com estavau

jo prou he buscat treball

pero eu va, Oh! lo que in passa

crech que no passa a ningú

Lo 9

la força del dol t'ei ganya
Molta en nostra desventura
y sa duració molt llarga
pero qui sap si ni hi han
que estan pitjor que nosaltres.
Quants y cops he pensat
ab aigües en las grans diadas
de molt rebombori y festa
quant tot sembla qui es gatzava
Quants ni hi hauré he pensat
sovint
qui al so d'alegres rielladas
abandonats dels que riuen
ploraran sa malhaurança

90
y morirán de miseria
en mitad de tanta abundancia
sea que un cor caritatiu
pensi en aïrregar sai llágrimas
lo bullici mundanal
tanti suspiros de dol amaga
qui es impossible - contar
los infortunis que tauca

Ma. Ja no in queda cap recurs
avuy no trehem de casa
y en sent fora que farém?

Ja sofrir y tenir confiança

Ma. Me jo no ho dede consentir;
am que in treguin de probarne

sim. l'últim extreim.

Yo. Y quin es?

Ma sortir per carrers y places
y demanar caritat

Yo. potser d'un moment al altre

Ma podreu rebre algun soco
Ja tindrà tant poca confiança
que no se si es mes possible
que si que di la mar sens aigua.

Lo qui mes podria ferho
es l'obito, y ab la calma
que van. quant vingui'l reney
potser sigui ja hora tarde
si's deya a n' en federico

Yo podria influir---

Man No, pare,

no pensi ab ell, no pot ser

perque comy l'he tret de casa

Jos. L'has trei de casa? y perque?

Man Perque lo seu pit sols tanca

impuro y vil, sentiment

indignes de gent honrada,

y valentre del citat

que tant desossech nos causa

y apoyat per la calumnia

del senyor Miquel Forjada

ha romput lo compromi

que l'ligaba ab ma germana,

arriuant en son cinisme

à procurar deshonrrarla

per xò l'ha oblidat Maria

y per xò l'he tret de casa.

Gen. y has fet molt bé als cordus de l'honra
cap mirament deu guardar se'ls

Man. vaig donchs per l'últim recurs.

Gen. Que Deu quiti tan petjadar.

(sen va Manuel)

La pública caritat

quina prova mes amarga.

Escena 12

Joseph.

Gen. Oh! Bon Deu de pietat! Deu de

demencia

que vetllas pe'ls mortals a totas
horas

gira a nosaltres los ulls y compa-
diut nos

fes que acabi d'un cop tanta a-
gonia

y si al fat que a naltres nos des-
tinan

no hi cap per to, designis mi-
lloraura

trunca d'un cop la nostra

epitencia

y acabi lo dolor qui aipri des-

trossa

nostre nial feriti core, fibra
per fibra.

Escena 13.

Joseph Maria.

Mar. (per Manuel)

Woy, No hi es?

Jon. A ve ha sortit,

encar cinch minuts no fa

Mar. Hont ha anat?

Jon. et demana

caritat.

Mar. Oh, que he sentit.

caritat!

Josep

Determinat

ha anat pel que t'he dit, mes jo
no espero pas que ab això
millori lo nostre estat

sols lograrem novament
sopri un altre desengany,

inutil es nostre afany

per combatre'l supriment.

ell ja en nosaltres cebat

podri li fa la resistencia

puig obrava sens consciencia

fiu que us tragi devorat.

Mar

no, no crech que sigui així.

(plorant)

prig Deu nos compadira
y la calma in tornara
a las penas donant fi
Josep. tant de bo qui aixi passai
pero per nostre mal fat
lo mon ja in ha abandonat
y en ell ja no us queda res
y a proposito, m' ha contat
en Manuel, lo succelut
ab lo picot

Mar. Si, hem reuyit

Josep. Com debian t' has portat
y per això in regositjo
de ta noble fortalera
en defensar ta honoradesa

veure't sempre així deitjo
 puig que la joya millor
 que in la llar se deu guarda
 sense son brill entelar
 en la joya del honor.

Escena 14.

Los mateixos, Margarida

Marg. Inútils son mai promesas,
 ja etem deacreditati
 y ningú in fia una engruna
 any á no ser que i apiat
 Deu de naltres y in envili

un vençey per nostres mals,
no podent ja resistir
al fi morirem de fam.

Los. Ells nos val morir d'un cop
que no viure agonitzant.

(Grandescomot)

Mar. Mentre hi ha vida hi ha esperansa

May. Ah, jo t'he perduda ja.

Escena 3^a

Los mateiros, Manuel.

Man.

entrount molt afadigat

y tussint molt sech.

Ah!

Mary

que ten?

toli exsultant.

Margarida y Maria
l'agafau curiosa

Mau

Nes, un fatich

qui al pujar ni havia donat.

Mes...no es res, ja ni ha passat.

Mary

reposa.

Mau

Ya nullo estich.

desde aquesta escena al
final se notantse la
decaendencia de in
Mauel que las pa-
raulas se li ember-
boran per la llengua

etc. efecte de la
gravetat de congestió
pulmonar.

Man. Deu meu, quanta humiliació,
y quant d'insult. per lograr
un dur rosegó de pa -
morirse er nil còps nulló
Jo jamany hauria dit
fuir ave qui no he tocat
que'l demanar caritat
fos de molt tant encarnit.
Los mes a lo pobre evitan
o sa desgracia encarneisen
y fien molt que'l compadeisen
ab sa inistencia s'irritan,

Ho.

És lo que jo ja intenia
 ay del pobre en la desgracia
 qui a publica caritat
 remey per sos mals confia
 puig si be se n fa de pobre
 també en cambi succeheix
 que ja no se distingeix
 al que verament es pobre
 y es que per gauduleria
 o per la corrent del vici,
 molti no prenen per ofici
 y naturalment, ve al dia
 que'l dubte va acompanyat
 a la ma caritativa,
 y'l talul de remey priva

al pobre necessitat.

Com de lo primer la ciencia
comenteu en lo frangi

li costa poch conseguir
desgarradora apariciencia,

y com que per ella's quia
l' impuls de lo sentiment

en lo llar cau innocent

i hermosa filantropia

si no podria evita

que'l poder en sas mans te,

pero'l qui mes ho pot fe

es lo qui menos ho fa.

Man:

Per mes - que molt ni ho tenia

may tal, podia esperar.

ay!

tursint y figurant
que tren sandi per
la boca.

Marg.

Pipa ton es sandi.. ali!
ves per mor de Deu Maria,
vei, corra.. un metje a buscar
no se lo que passa en mi!
lo que trovia.. lo primer
puig se in, en va.

Maria seu va pu-
citatadament.

los denier no saben
que fer, Joseph no's
pot moure, Margari-

vide acut à Manuel
que fa per animarse

Escena 16.

Mateyo mura Maria

Man. -- Oy -- no es -- re...

Jose.

(forçant per aipe-
casse de la cadira y no
poguent.)

No podem moure d'aquí

Verge santa! quin torment.

Marg. Manuel, fill meu del meu cor.

Man. Oy, mare, calmi aqueix plor...

que cau en mon front ardent.

Ma no es di avuy .. ja dias ha
que la mort sento en mon pit

Marg. Donchs porque no ho biau dit

Man. Per.. vostre dol no augmentar.

pero, jo. ja presentia
qui era incurable l meu mal
per po vostre estat fatal
esperar no volia

Oh! encara es millor aipis
de la vostra sort... amarga

jo.. tan sols era... una carga...
de que los lliuro al mori.

Marg. No diguin aipis, Manel

Man. Cessi ja son desconsol... --

Si moro es porque Deu vol

que ja no apuri mei fel.

Escena 17.

Los matejos Maria
y 1^r Doctor.

Doct =
Deu los quant.

(entrant seguit de
Maria)

Marg Senyor Doctor.

ohi. per favor, treguin d'aura,
miri'l dignius lo que te.

Doc. obpenar li sento batre.

(prenentli'l pot)

De que es queixa?

Mau. Del pit

(ab veu desfallida)

Doc. Fa molt temps?

Marg. Ca' una semana
encar no se si la fa.

Doc. Ha tret sauch?

Marg. Si, no fa gaire.

Doc. Te molta tos?

Marg. Tot sovint

Doc. Sent fatiga al respirar-ne.

Mau. Si.

Doc. Potser ha tingut
algun díguit?

Marg. Oh, si, massa.

ja fa dias que l dolor
de nosaltres no's separa
ni un moment tant sols

Doc. Compreneu.

Mary que li sembla?

Doc. tinch carfiança.
te un paperet?

Mary. Si senyor.

Doc. (Receipt)

Va gissen sense tardança
pe l que diu aquest paper.

(Marie ve per la
receipt)

Mary. (Apart al docto')

Te l pit danyat?

mei ab tot procuravem
 que no passi d'amenansa.
 per pò no i han d'apurar
 mentre hi ha vida hi ha esperansa.

Marg. La visita, quant poguem —

Doc. No hi fa res, aipò no's paga
 estigam bon.

(en va)

Escena 18.

Mateïos meu lo Doctort
 iyo Maria.

Marg.

— fill del cor!

Doc.

Ah, no puch ni esforço en va.

que ha movat d'absar-se

y no pot conseguirlo

(portant lo medicament)

Mar

tingui, Mare.

Marg.

Porta.

le dona a Manuel

Man.

reperit.

oh!

Jose.

Agonitzo de dolor.

Man

Pares. — Maria...

(molt abatut)

Marg y Jose.

Fill meu!

Man.

No us descomolen aïxi

valor... tot hem de morir...

quant aïxi ho disposa Deu...

Moro. tranquil de consciencia
 solsament lo que m'apura,
 es la trista desventura
 de tan fatal indigencia
 Mei... Deu... vos compatirà
 y a... tan de mal, darà fi,
 dit'pos jo si no veig acci
 desde l'altre vida... ah!

Mag.

Mort!

Josep

Mort! oh!

Marg.

Ja acabat

de glatirne lo cor seu.

Mar

Mauel, Mauel! jèrnià meu!

Ho.

y mort de necessitat!

(Descomol y pausa)

Escena 19.

En mateixos, un mossò

Moss. Don Joseph Blanchi es aquí?

Mar. Si, que vol?

Moss. Aqueix paper
de l'obito.

(y surt)

Mar. Ah, sí, está bé.

Diuer hi va aquí dintre sí,
del obito de Pietat.

per fi quan no s'esperava!
quant ja ab ell no, confiaba--

lleuant ab força

lo diuè que

conté lo passè en-

Unuy de mi. l'or deitjat 102
aupo' la dama

no deu fer resaltar

sense exageració que

fugi de la noya mo-

desta y virtuosa que

sab desafiar las vicissituds

de la vida.

De que nos serveipes jaⁿ

ton auxili de que us cura,

si ni us pot donar ventura

ni vida a un mort pot donar.

Quadro.

Joseph a un costat
plorant, Margarida
abrassada en lo ca-
davre del seu fill.

al altre costat Maria
dominant lo quadro
diste y ab actitud
digne. e inspirada.

Se recomana als actors
y al Director d'escena
aquet final.

Felió rapit.

